

Asia: VM/674/00.01.00.01/2018

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2018-2022

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausuntoa sekä asiakirjan nimestä, sisällöstä että liitteistä. Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Alla on yhteenveto lausunnosta. Virastojen ja ministeriön yksiköiden asiantuntijoiden kommentteja sisältävä laajempi allekirjoitettu versio on toimitettu erikseen.

Yhteenveto/lausunto

Maakuntauudistuksen tavoitteena on parantaa julkisia palveluja ja edistää alueiden elinvoimaisuutta. Elinvoimaisuuden edistämisen tulee olla myös digitalisoinnin tavoitteena ja siten näkyä selkeästi myös digi-yhtenäisohjausmallissa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tavoitetilän kuvausta hyvänä. Tavoitetilassa 2020 (liite 4) kukin ministeriö ja maakunta osallistuvat digiohjauksen valmisteluun ja toimeenpanoon, sekä digiohjaukseen kuuluvien toimenpide-ehdotusten valmisteluun sekä seurantaan ja arviointiin. Kukin ministeriö huolehtii hallinnonalansa ratkaisujen, erityisesti toimialasidonnaisten ICT-ratkaisujen kehittämisestä, käyttämisestä ja arvioinnista sekä toimialaansa koskevien digiohjauksen toimenpiteiden toimeenpanosta hallinnonalallaan ja maakunnissa. Kukin maakunta huolehtii digiohjauksen toimenpiteiden toimeenpanosta maakunnassa.

Luonnoksessa todetaan, että valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus toteutetaan osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon yleistä ICT-ohjausta. Tässä työssä on pidettävä huoli, että toiminnan ohjaus ja digiohjaus eivät eriydy toisistaan, koska valtaosa prosesseista (=toiminnasta) on nykyään riippuvaisia tietoteknisten järjestelmien ja –palveluiden toiminta-kyvystä. Prosessien omistajien, jotka voivat olla joko maakunnissa tai valtion virastoissa, on kyettävä jatkossakin huolehtimaan prosessien toimivuudesta ja tehokkuudesta, vaikka käytetään ristiin maakuntien,

virastojen ja muidenkin osapuolten resursseja ja tietojärjestelmiä. Ohjausmallin ei pitäisi heikentää hyvin toimivia valtakunnallisia prosesseja tai niiden kehittämistä.

On hyvä, että maakuntien ohjaus muodostuu ohjaavien ministeriöiden sekä virastojen ja maakuntien yhteisestä näkemyksestä ja korostaa kehityshankkeiden salkunhallintaa, kansallisten digipalvelujen tiekarttojen ja keskeisten tietovarantojen kuvausten ylläpitoa sekä kokonais- ja viitearkkitehtuurien ja yhteentoimivuuden hallintaa.

Maakuntien työ ruoka- ja luonnonvara-alalla on pitkälle EU-säädelyä. EU:ssa kehitetään par-haillaan digitalisoinnin, tiedonhallinnan ja viestinnän välineitä. Tämä kehitys tulisi huomioida myös esitetyssä ohjausmallissa ja toimenpiteissä. Haluamme korostaa, että hallinnonalan virastot (mm. Evira ja Mavi, tuleva Ruokavirasto) toimivat lainsäädännön (mm. EU-asetusten) perusteella rekisterinpitäjänä tai virastolla on yhteisrekisterinpitäjäyys maakuntien kanssa toimialallaan. Tämä tulee ottaa huomioon maakuntien digi-politiikassa ja -ohjauksessa, kun asetetaan yhteisiä strategisia tavoitteita toiminnalle, resursoidaan digi-ylläpitoa ja kehittämistä sekä määritellään vastuita ja palvelutavoitteita digitaalisessa ympäristössä toimimiseen.

Toimeenpanosuunnitelmassa tulisi huomioida paremmin sote-ohjauksen ja muun maakuntaohjauksen erot. Toimeenpanosuunnitelmassa tulee myös tuoda selkeämmin esille MMM:n osallistuminen. Käsityksemme mukaan MMM osallistuu laajasti Digimuutosohjelman yhtenä osapuolena, mutta selkeyden vuoksi tämä olisi hyvä tuoda paremmin esille. Nyt eritellään vain muut osallistuvat tahot, joissa MMM:ää ei mainita. Lisäksi olisi kuvattava ohjausmallin jatkoa Digimuutosohjelman jälkeen. Käsityksemme mukaan MMM on mukana ohjauksessa myös tässä vaiheessa.

Maakuntien digilinjauksissa on hyvin tunnistettu kansalliset tietopalvelut (linjaus 7: ”Hyödynnämme keskusvirastojen ja tutkimuslaitosten olemassa olevia yhteisiä kansallisia tietopalvelu-ja...”). Toimeenpanosuunnitelmassa tämä periaate ei kuitenkaan näy riittävästi. Yhteisiä kansallisia tietopalveluja tuottavat laitokset (MMM:n hallinnonalalla mm. Ruokavirasto, LUKE, SYKE, Maanmittauslaitos) tulee kytkeä paremmin mukaan maakuntien digipalvelujen kehittämiseen. Kansalliset digipalvelut, joissa maakunnat voivat olla mukana yhtenä toimijana, ja maakuntien yhteiset digipalvelut tulisi erotella selkeästi toisistaan.

Digilinjaus 1 mukaisen kaikkia tietopalveluja koskevan ja kokonaisuudelle tärkeän kertakirjautumistyökalun aikaansaaminen nopealla aikataululla olisi tärkeää ja se tulisi sisällyttää selvästi toimeenpanosuunnitelmaan.

Vertanen Antti

Maa- ja metsätalousministeriö - Tieto- ja tutkimusyksikkö